Załącznik do Uchwały Nr IX/52/2011
Rady Gminy Dąbrowa Zielona z dnia30 maja 2011 r.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Dąbrowa Zielona na lata 2011-2013

2011

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU 6

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE 8

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM 8

2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO 10

2.3. PRZEMOC W RODZNIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH 14

2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE 16

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA 17

4. REALIZACJA PROGRAMU 20

SPIS TABEL I WYKRESÓW 22

WPROWADZENIE

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastręcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie ogranicza się do czterech podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna i przemoc ekonomiczna. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Rodzaje przemocy	**Formy zachowań**
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia".

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- deficyty motywacyjne, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- deficyty emocjonalne, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego

wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrowie Zielonej przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie".

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą (z art. 207 Kodeksu Karnego) należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw i oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych – w 2008 roku odnotowano 21.167 takich przypadków. Statystyki policyjne stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska ujawniają ponadto, że o ile w 1999 roku liczba ofiar przemocy domowej (według „Niebieskiej Karty") kształtowała się na poziomie 96.955 osób (w tym 55.214 kobiet i 37.475 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), o tyle w 2010 roku liczba ta wynosiła 134.866 (w tym 82.102 kobiety i 40.113 dzieci i młodzieży do 18. roku życia).

Podobna tendencja wystąpiła w przypadku sprawców przemocy domowej. W 1994 roku odnotowano 56.847 takich osób (w tym 54.669 mężczyzn), a w 2010 roku ich liczba wyniosła 83.390 (w tym 79.204 mężczyzn). Zdecydowana większość z nich w chwili popełnienia przestępstwa była pod wpływem alkoholu. W 1999 roku stwierdzono 48.459 takich osób, a w 2010 roku – 54.030.

Na przestrzeni lat 1999-2010 wzrosła również liczba przeprowadzanych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie – w 1999 roku przeprowadzono 72.031 takich interwencji, a w 2010 – 83.488.

Fakt, iż najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi pod wpływem alkoholu, potwierdza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według Agencji w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu. Szacowany wzrost liczby osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu – na podstawie testu przesiewowego CAGE, który pojawił się w badaniach zarówno w 2002, jak i w 2005 roku – wynosi ok. 36%. W badaniach z 2005 r. 6,7% konsumentów alkoholu – pytanych o ostatnie 12 miesięcy życia – miało pozytywny wynik testu (co najmniej dwie pozytywne odpowiedzi). Odnosząc ten wynik do całej populacji konsumentów (jak pokazują badania, jest to ok. 25 mln osób), można szacować, iż liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie w Polsce ok. 1,5-1,6 mln. To prawie dwukrotnie więcej niż wynosiły szacunki sprzed ostatnich 4-5 lat. Należy podkreślić, iż jednym z najczęstszych zagrożeń życia rodzinnego związanym z nietrzeźwością jest przemoc w rodzinie.

Według badań CBOS z 2002 roku w niemal co piątej polskiej rodzinie (18%) dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. Z kolei badania z lutego 2005 r.

pokazują, że zdaniem 8% ankietowanych przyczyną konfliktów i nieporozumień w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez domowników. Zwykle respondenci mówili o nadużywaniu alkoholu i alkoholizmie innych domowników, rzadko o swoim.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej w kraju wyłania się z badań przeprowadzonych w październiku 2007 roku przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie". Wynika z nich m.in., że

- przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ono średnio około połowy rodzin,
- znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%),
- znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie Polaków (64%), zna w swoim otoczeniu (sąsiedztwie) rodziny dotknięte problemem przemocy,
- najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%),
- kiedykolwiek jakiejkolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%); większość z nich było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przed 12 miesiącami,
- przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko),
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wypływem alkoholu.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego zjawiska.

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Dąbrowa Zielona została oparta na analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy), a także badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM

Diagnoza problemów agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej oraz w domu rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie Dąbrowa Zielona placówkach oświatowych. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania tych problemów oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań profilaktycznych i leczniczych oraz koniecznych do podjęcia przedsięwzięciach. W sumie do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Zielonej (liczba uczniów: 95),
- Szkoła Podstawowa w Olbrachcicach (liczba uczniów: 82),
- Szkoła Podstawowa w Soborzycach (liczba uczniów: 43),
- Gimnazjum w Dąbrowie Zielonej (liczba uczniów: 128),

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ujawnionych przypadków agresji i przemocy, tak w środowisku szkolnym, jak i w domu rodzinnym.

Tabela 1. Agresja i przemoc w placówkach oświatowych i w domu rodzinnym

problem	**liczba ujawnionych przypadków**	**nie występuje**
Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Zielonej		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa w Olbrachcicach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X

autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa w Soborzycach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X
Gimnazjum w Dąbrowie Zielonej		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Problemów agresji i przemocy nie odnotowano w żadnej z badanych szkół. Warto jednak pamiętać, iż w aspekcie krajowym znęcanie się nad członkiem rodziny jest zjawiskiem częstokroć ukrytym. Wiąże się ono bowiem z lękiem ofiar i świadków przed jego ujawnieniem. Takie podejście do problemu powoduje, że informacje przekazane przez placówki oświatowe mogą nie w pełni odzwierciedlać skalę przemocy w rodzinie w gminie. To samo z resztą tyczy się danych gromadzonych przez inne instytucje.

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy

W większości ankietowanych placówek (z wyjątkiem SP im. Marii Konopnickiej w Soborzycach) przeprowadzane były badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego pod kątem występowania problemu agresji i przemocy. Miały one głównie charakter ankietowy (przybierały również formę obserwacji i rozmów), a ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli rodzice i nauczyciele. Badania wykazały, że uczniowie czują się bezpiecznie w szkole; przejawów agresji i przemocy nie stwierdzono zarówno w środowisku szkolnym, jak i w domu rodzinnym.

W związku z uzyskanymi wynikami badań nie podejmowano żadnych działań interwencyjnych czy prewencyjnych oraz intensyfikacji działań profilaktycznych, obejmujących m.in. organizowanie pogadanek, warsztatów, spektakli i zajęć wychowawczych oraz prowadzenie rozmów interwencyjnych.

Organizowane przez placówki oświatowe zajęcia profilaktyczne (w ramach szkolnego programu profilaktyki) przybierają m.in. formę lekcji wychowawczych, zajęć sportowo-profilaktycznych, pogadanek, projekcji filmów o tej tematyce, warsztatów i spotkań z psychologiem oraz pedagogiem, a także z przedstawicielami policji i kuratorami sądowymi. Uczestniczą w nich zarówno uczniowie, jak i ich rodzice oraz nauczyciele.

Szkoły biorą także udział w cyklicznych programach profilaktycznych, np. „Wychowanie bez przemocy i uzależnień", „Bliżej siebie – bliżej marzeń", „Stop agresji i przemocy rówieśniczej", „Mass-media – rozwój czy uzależnienie" lub „Wybieram wolne życie – bez uzależnień", natomiast dla rodziców przeznaczyły program „Wychowanie w rodzinie a uzależnienia".

Do podmiotów, z którymi szkoły podejmują współpracę w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy, ankietowani zaliczyli: ośrodek pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, poradnię psychologiczno-pedagogiczną, policję, izbę dziecka i sąd rejonowy. Współpraca obejmuje przede wszystkim organizowanie pogadanek, konsultacji i warsztatów, świadczenie poradnictwa, przeprowadzanie diagnoz oraz wymianę doświadczeń i rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych. Ciekawe formy zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży odnotowano w SP w Olbrachcicach, prowadzącej ponadto Akademię Edukacji Teatralnej przy współpracy z częstochowskim teatrem oraz utrzymującej kontakt z placówką „Almar" w zakresie tematycznych szkoleń i warsztatów profilaktycznych.

W tejże SP w Olbrachcicach sygnalizowano także potrzebę zacieśnienia współpracy z Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Koniecpolu w celu uzyskania skuteczniejszej pomocy dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Dąbrowa Zielona zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 45 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani wyrazili opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie w gminie.

W pierwszej kolejności poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o opinię na temat skali przemocy w rodzinie w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Skala problemu przemocy w rodzinie w gminie

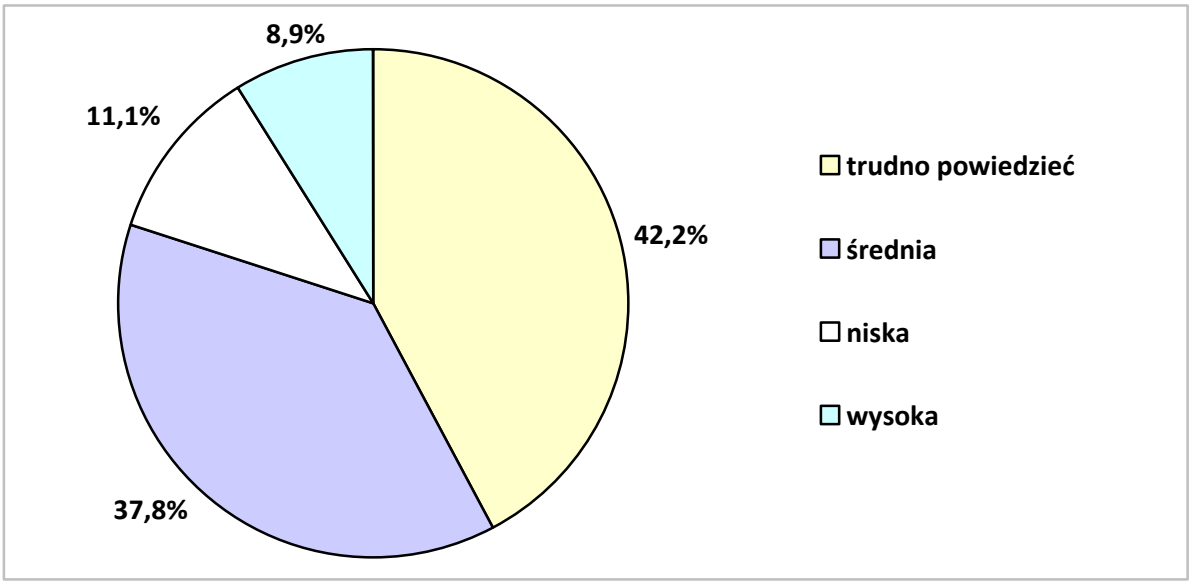

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko 38% ankietowanych stwierdziło, iż skala problemu przemocy w rodzinie w gminie jest średnia, prawie 9% badanych uznało ją za wysoką, zaś 11% za niską. Aż 42,2% respondentów nie potrafiło jednak sprecyzować swojego stanowiska w tej sprawie.

Odpowiadając na następne pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie

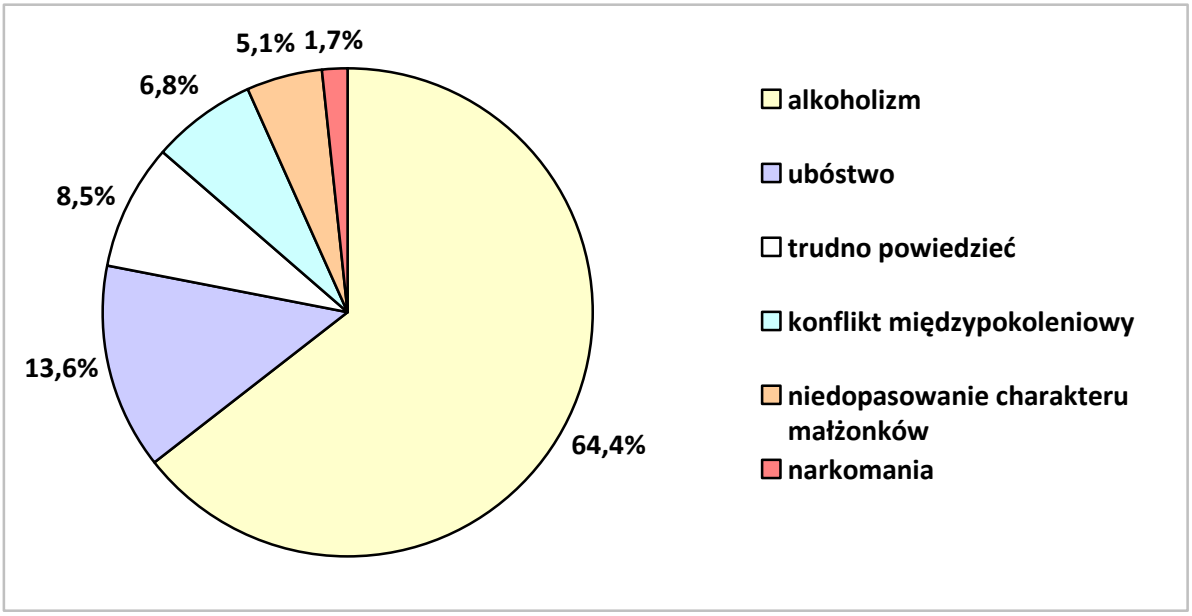

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, alkoholizm jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie (64,4%). Wśród istotnych powodów tego zjawiska badani wymienili także ubóstwo (13,6%), a w mniejszym zakresie m.in. konflikty międzypokoleniowe (6,8%) oraz niedopasowanie charakteru małżonków (5,1%). Ponad 8% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

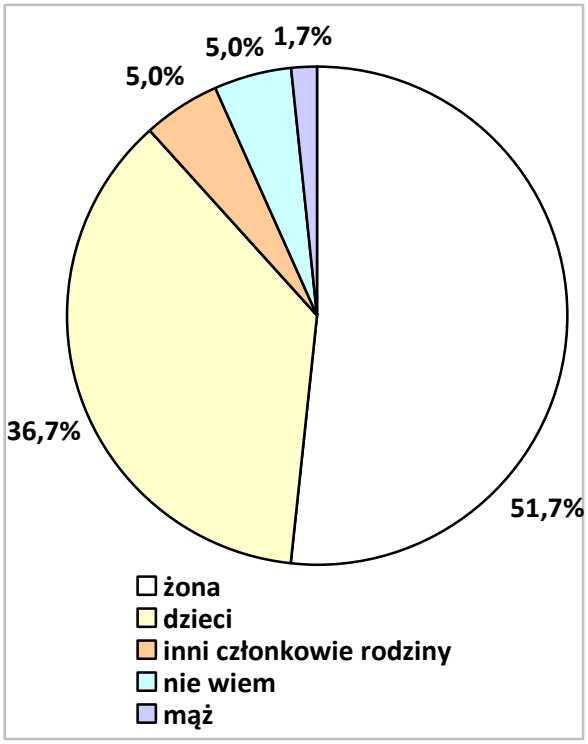

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

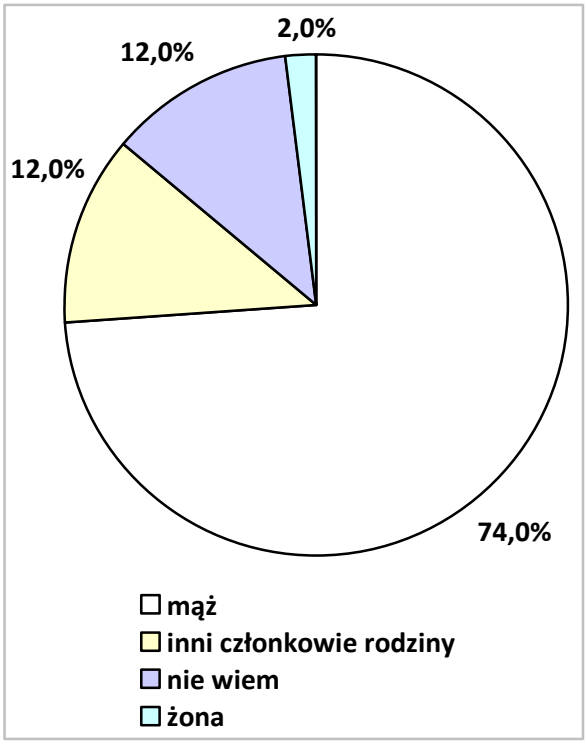

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są żony (51,7%) i dzieci (36,7%). Z pewnością taki rozkład odpowiedzi jest w jakiejś części wynikiem własnych doświadczeń badanych, a w jakiejś – panujących stereotypów. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, zdecydowana większość ankietowanych (74%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Na podstawie powyżej przedstawionych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą jest mąż, a ofiarami jego żona i dzieci.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

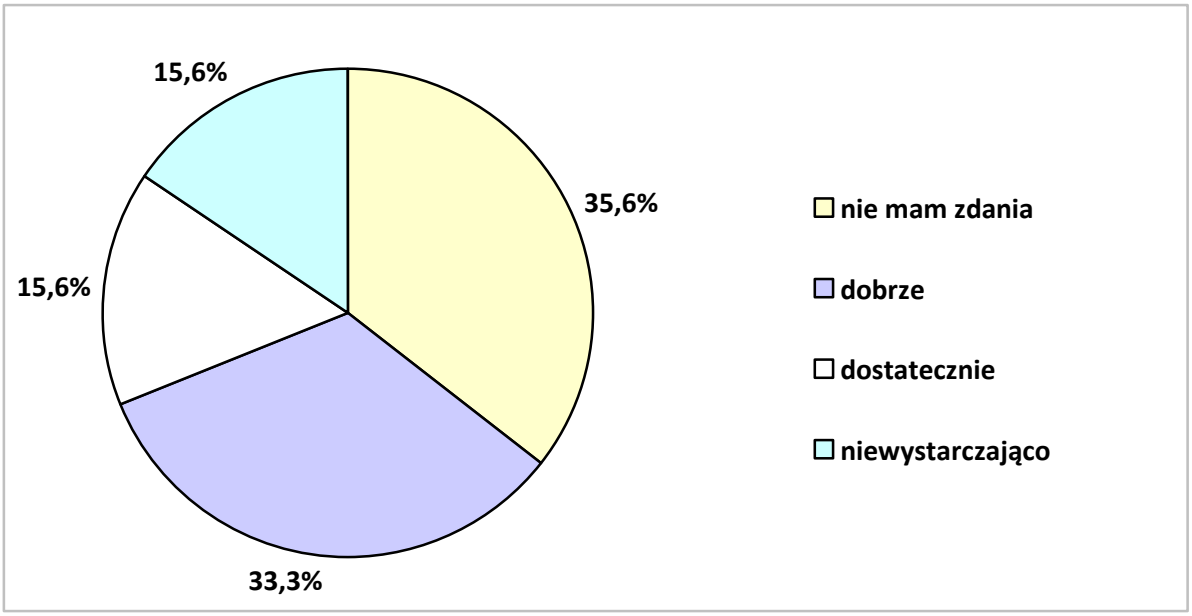

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie, 33,3% ankietowanych stwierdziło, że są one dobre. Jednocześnie jednak nie zajęło w tej sprawie stanowiska ponad 35% respondentów. Po 15,6% ankietowanych uznało działania za dostateczne bądź niewystarczające, natomiast nikt nie ocenił ich bardzo dobrze.

Odpowiadając na ostatnie pytania, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

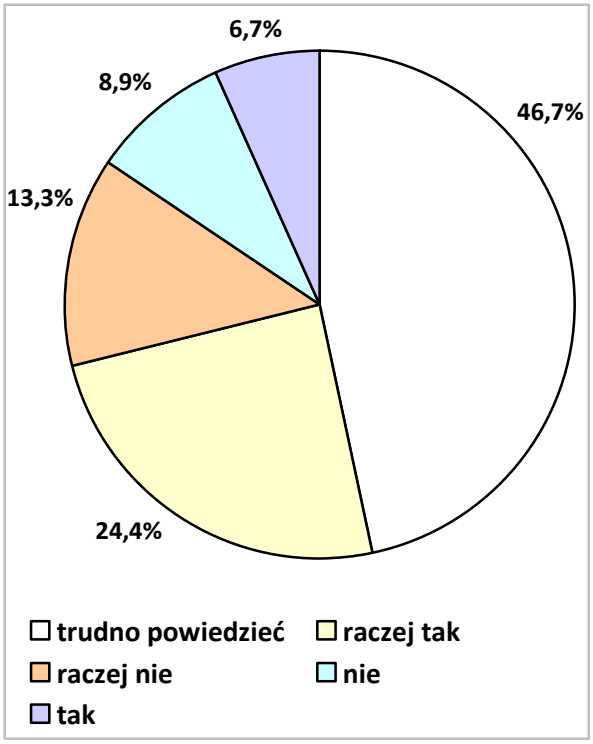

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

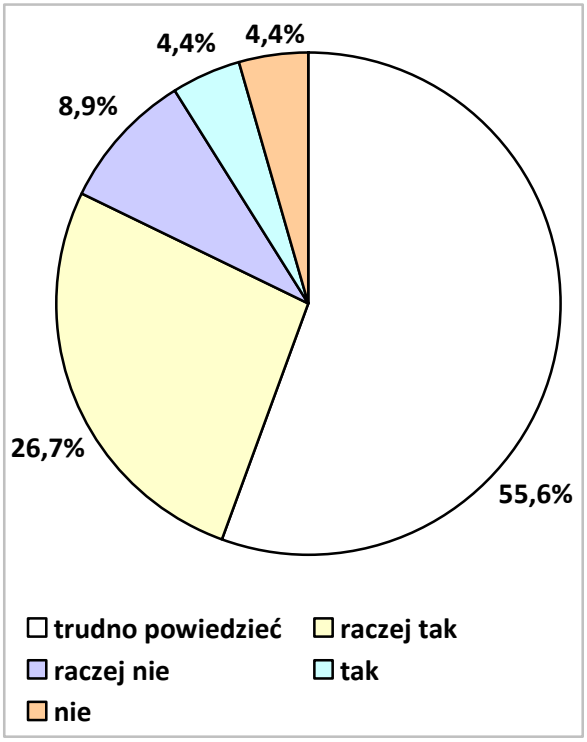

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wypowiadając się na temat oferty wsparcia udzielanego ofiarom przemocy, łącznie ponad 31% badanych uznało, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było ponad 22% ankietowanych, a prawie 47% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska w tej sprawie. Podobny rozkład odpowiedzi był w przypadku oceny oferty pomocy świadczonej sprawcom przemocy w rodzinie. W sumie ponad 31% badanych uznało, że jest ona wystarczająca bądź raczej wystarczająca, przeciwny pogląd wyraziło ponad 13% respondentów, a 55,6% ankietowanych nie miało zdania.

2.3. PRZEMOC W RODZNIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli placówek oświatowych i środowiska lokalnego dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w gminie bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. Wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na ośrodek pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów społecznych oraz policję.

W latach 2007-2009 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Zielonej nie obejmował wsparciem rodzin zmagających się z problemem przemocy w rodzinie, udzielał natomiast pomocy osobom dotkniętym alkoholizmem, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Zależność tę potwierdzają dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, według których – co wspomniano we wprowadzeniu – do przemocy w rodzinie najczęściej dochodzi pod wpływem alkoholu.

Zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z alkoholizmem ulegała wahaniom (liczba rodzin: z 13 w 2007 r., poprzez 2 w 2008 r., do 5 w 2009 r., liczba osób w rodzinach z 26 w 2007 r., poprzez 4 w 2008 r., do 23 w 2009 r.), jednakże w porównaniu lat 2007 i 2009 odnotować należy zarysowaną tendencję spadku.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowie Zielonej. W latach 2007-2009 Komisja kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem (odpowiednio: z 3 osobami w 2007 r., 4 w 2008 r. oraz 6 osobami w 2009 r.), nie skierowała natomiast żadnej osoby na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie z GKRPA, GOPS-em, PCPR-em oraz pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi. W 2009 roku policjanci Komisariatu Policji w Koniecpolu przeprowadzili w gminie Dąbrowa Zielona 50 interwencji domowych. W jednym przypadku zakończyła się ona procedurą „Niebieskiej Karty". W analizowanym roku prowadzone były równocześnie 4 postępowania karne z powodu fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną oraz jedno postępowanie o uzasadnioną groźbę wobec osób najbliższych.

Cenne źródło informacji stanowi również działający przy Sądzie Rodzinnym i Nieletnich w Myszkowie Zespół Kuratorski Służby Sądowej, który obejmuje swoim zasięgiem gminę Dąbrowa Zielona. W 2009 roku kuratorzy sądowi sprawowali w gminie 11 nadzorów nad rodzinami; w siedmiu przypadkach powodowane były one alkoholizmem w rodzinie oraz obowiązkiem leczenia odwykowego, 3 natomiast dotyczyły przestępczości nieletnich.

2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie można zaliczyć grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej terenie lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska. Poniższa tabela zawiera wykaz tego rodzaju podmiotów świadczących wsparcie ludności gminy Dąbrowa Zielona.

Tabela 2. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	**adres jednostki**
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Pl. Kościuszki 31, 42-265 Dąbrowa Zielona
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Pl. Kościuszki 31, 42-265 Dąbrowa Zielona
Punkt Konsultacyjny przy Urzędzie Gminy	Pl. Kościuszki 31, 42-265 Dąbrowa Zielona
Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży w Soborzycach	Pl. Wolności 4, 42-265 Dąbrowa Zielona
Placówka Wsparcia Dziennego Borowce – Świetlica „Leśny Zakątek”	42-265 Dąbrowa Zielona

Dane Urzędu Gminy w Dąbrowie Zielonej.

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Dąbrowa Zielona na lata 2011-2013, jest następujący:

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Dąbrowa Zielona, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców

Osiągniecie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wparcia.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez organizowanie prelekcji i pogadanek oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie; włączanie w tę działalność społeczności lokalnej.
- Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli Punktu Konsultacyjnego, placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

4. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Dąbrowa Zielona na lata 2011-2013 mają charakter ciągły (wyjątek stanowi planowane na 2011 rok powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie).

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego i placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: placówki służby zdrowia, specjaliści, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Do oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba porad,
- liczba przeprowadzonych interwencji,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej i szkoleniowej,
- liczba rodzin objętych pomocą terapeutyczną i prawną,
- liczba osób przebywający w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę,
- liczba wspólnych przedsięwzięć podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przedstawia je Wójtowi i Radzie.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Agresja i przemoc w placówkach oświatowych i w domu rodzinnym

Tabela 2. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

Wykresy:

Wykres 1. Skala problemu przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?